

درآمدی بر

پراکنده رویی (خزش) شهری

دکتر ابوالفضل مشکینی

(عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس)

دکتر احمد زنگانه

(عضو هیأت علمی دانشگاه خوارزمی)

حافظ مهدنژاد

۱۳۹۳

سرشناسه	مشکینی، ابوالفضل، ۱۳۴۴
عنوان و نام پدیدآور	درآمدی بر پراکنده‌رویی (خرش) شهری/ ابوالفضل مشکینی، احمد رنگانه، حافظ مهدنژاد
معلومات نشر	تهران: جهاد دانشگاهی، واحد خوارزمی، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	۳۱۱ص: مصور، بخشی رنگی، جدول، سودار، نقشه (رنگی)،
شابک	978-600-7605-08-0 : ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فبا
زبان است	گماناسه، ص. ۲۹۳، ۳۱۱: همچنین به صورت زیرنویس
موضوع	سهرها و شهرستان‌ها - توسعه
عنوان	سپهرشهری
سناسه افزوده	رنگانه، احمد، ۱۳۴۵
سناسه افزوده	مهدنژاد، حافظ، ۱۳۶۴
سناسه افزوده	جهاد دانشگاهی، واحد خوارزمی
رده بندی کنگره	۱۳۹۳/۳۷۱/HT
رده بندی دیویی	۷۶/۳۰۷
شماره کتابشناسی ملی	۳۶۴۰۰۸۸

انتشارات جهاد دانشگاهی واحد خوارزمی
شابک: ۰۸ - ۰۱ - ۷۶۰۵ - ۶۰۱ - ۹۷۸-۰
ISBN : 978-600-7605-08-0

واحد خوارزمی

نام کتاب : درآمدی بر پراکنده‌رویی (خرش) شهری
تألیف : دکتر ابوالفضل مشکینی / دکتر احمد رنگانه / حافظ مهدنژاد
نوبت چاپ اول : زمستان ۱۳۹۳
لیتوگرافی : پویش
چاپ : دانشگاه خوارزمی
شمارگان : ۱۰۰۰
قیمت : ۱۵۰۰۰۰ ریال

آدرس ناشر: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان شهید مطهری - پلاک ۴۳ - دانشگاه خوارزمی جهاد
دانشگاهی واحد خوارزمی تلفن و دورنگار: ۸۸۳۰۲۵۲۴ - ۸۸۳۰۹۲۹۳ مرکز پخش: ۷۷۵۰۳۸۲۴

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۱۶
فصل اول: الگوهای شهری و گونه شناسی قلمروهای فضایی پیرامون شهرها	
مقدمه.....	۱۸
مراحل توسعه شهری.....	۱۹
فرم های سنتی و جدید شهری.....	۲۶
۱-شهر خطی (RIBBON CITY, STRING OF PEARLS CITY).....	۲۶
۲-شهر اقماری (باغشهر، واحد همسایگی).....	۲۷
۳-شهر مکان مرکزی (شهر سلسله مراتبی، شهر منظم، شهر سازماندهی شده).....	۲۹
۴-شهر تولید (شهر صنعتی، شهر کاربری اراضی، شهر زون، شهر ماشین).....	۳۰
۵-شهر بازار (شهر خورده فروشی، شهر سوداگر).....	۳۰
۶-شهر دارایی (PROPERTY CITY, ASSET CITY).....	۳۱
۷-شهر انگشتی (شهر رشد بیولوژیکال).....	۳۲
۸-شهر کریدوری یا خوشه ای (شهر تجاری).....	۳۳
۹-شهر منطقه ای (منطقه شهر، شهر جاپا).....	۳۴
۱۰-شهر گسترده (شهر پارادوکس، شهر انفجاری، شهر درون و بیرون، شهر مرکزگر/اگزیز از مرکز).....	۳۶
۱۱-شهر پراکنده (FRAGMENT CITY, SCATTERED CITY, SPLINTERED CITY, BROADACRE CITY).....	۳۷
۱۲-شهر فراکتال (شهر رشد محاسباتی، بیوسیتی، شهر طبیعی).....	۳۸
۱۳-شهر اطلاعاتی (شهر مجازی، شهر دیجیتالی).....	۳۹
۱۴-شهر شبکه ای (شهر چندهسته ای).....	۴۰
۱۵-شهر جهانی (UNIVERSAL CITY).....	۴۱
گونه شناسی مفاهیم و قلمروهای جغرافیایی-فضایی و برنامه ریزی پیرامون شهرها.....	۴۲
نواحی حومه ای.....	۴۲
نواحی پیرا شهری.....	۴۸
روستا شهر.....	۵۳
توسعه روستا - شهری.....	۵۳

۵۶	 حاشیه یا جداره شهری
۵۸	 هاله شهری/هاله روستا-شهری
۶۱	 سکونتگاه های فرا-شهری
۶۳	 شهر پراکنده
۶۵	 شهر لبه ای
۶۸	 شهر حاشیه ای
۷۰	 جمع بندی

فصل دوم: پیشینه، مفهوم و ویژگی های الگوی پراکنده رویی شهری

۷۴	 مقدمه
۷۶	 پیشینه پراکنده رویی
۸۴	 پراکنده رویی حومه ای
۱۰۳	 الگوی فشرده در تقابل با پراکنده رویی
۱۰۶	 ابهام در مورد شکل و ساخت شهر فشرده
۱۰۸	 دلایل حمایت از شهر فشرده
۱۱۳	 دلایل مخالفت با شهر فشرده
۱۱۶	 ویژگی های پراکنده رویی شهری

فصل سوم: گونه شناسی و تئوری های الگوی پراکنده رویی شهری

۱۲۲	 گونه شناسی الگوهای فیزیکی و اشکال رشد و پراکنده رویی شهری
۱۲۶	 فرآیندهای زمانی رشد و پراکنده شهری شهری
۱۲۷	 تئوری های مطرح شده در مورد پراکنده رویی یا خزش شهری
۱۲۷	 ۱- نظریه های کلاسیک
۱۲۹	 ۲- نظریه اقتصادی آلتسو، موث و سیکال
۱۳۲	 ۳- نظریه تطور طبیعی
۱۳۵	 ۴- نظریه گریز از پژمردگی و زوال
۱۳۷	 ۵- پراکنده رویی و پدافند غیرعامل
۱۴۱	 ۶- نظریه موج
۱۴۱	 ۷- پراکنده رویی و تفرق نظام تصمیم گیری و کنترل رشد
۱۴۲	 تفرق در موضوع برنامه ریزی و مدیریت: شهر و منطقه

۱۴۲	تفرق کالبدی - فضایی
۱۴۳	تفرق و چندپارگی اجتماعی
۱۴۴	تفرق عملکردی
۱۴۴	تفرق بصری
۱۴۴	تفرق فضایی / اکولوژیک
۱۴۵	تفرق در نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهری و منطقهای
۱۴۵	تفرق در حوزه نظری برنامه‌ریزی و مدیریت
۱۴۵	تفرق عملکردی در نظام اداره و مدیریت شهری
۱۴۶	تفرق برنامه‌ریزی - سیاستی
۱۴۷	تفرق سیاسی / حکومتی
۱۴۷	تفرق یا تكثر منافع (در قالب افراد، گروهها و بخشهای ذنفع و ذینفوذ)
۱۴۹	۸- تئوری های جغرافیایی و محیطی مربوط به علل گسترش پراکنده رویی شهری

فصل چهارم: پیامدها و پارامترهای تأثیر گذار در پراکنش و خزش شهری

۱۵۳	محرك های گسترش پراکنده رویی شهری
۱۵۳	(۱) عوامل اقتصادی کلان
۱۵۳	الف) رشد اقتصاد جهانی
۱۵۳	ب) رقابت جهانی
۱۵۴	ج: سرمایه گذاری در حمل و نقل نوین
۱۵۴	(۲) عوامل اقتصادی خرد
۱۵۴	(۳) عوامل اجتماعی
۱۵۵	علل پراکنده رویی
۱۵۹	(۱) رشد بیش از حد جمعیت
۱۶۴	(۲) استقلال در تصمیم گیری
۱۶۴	(۳) رشد اقتصادی
۱۶۵	(۴) صنعتی شدن
۱۶۶	(۵) گمانه ورزی
۱۶۶	(۶) انتظار گران شدن زمین
۱۶۶	(۷) عطش مالکیت اراضی
۱۶۹	(۸) مجادلات قانونی

۱۶۹	۹) جغرافیای طبیعی
۱۷۱	۱۰) مالیات بر املاک و ساخت و سازها
۱۷۲	۱۱) هزینه مایحتاج زندگی و املاک
۱۷۲	۱۲) فقدان مسکن در حد استطاعت
۱۷۳	۱۳) تقاضا برای افزایش فضای زندگی بیشتر
۱۷۴	۱۴) قوانین و مقررات عمومی
۱۷۵	۱۵) حمل و نقل
۱۷۶	۱۶) عرض جاده‌ها
۱۷۷	۱۷) خانه های تک خانواره
۱۷۷	۱۸) خانوارهای هسته‌ای
۱۷۷	۱۹) بازار سرمایه و تسهیلات اعتباری
۱۷۸	۲۰) سیاست‌های عمرانی دولت
۱۷۹	۲۱) فقدان سیاست های مناسب در زمینه برنامه ریزی
۱۷۹	۲۲) ناتوانی در اجرای سیاست‌های برنامه‌ریزی
۱۷۹	۲۳) تمایل به زندگی در حومه شهرها
۱۸۱	۲۴) سرمایه‌گذاری برای ساخت مسکن
۱۸۱	۲۵) بزرگی قطعات زمین
۱۸۱	فواید پراکنده رویی شهری
۱۸۲	حامیان پراکنده رویی
۱۸۳	فواید پراکنده رویی شهری
۱۸۴	پیامدهای پراکنده رویی شهری
۱۹۱	موضوعات زیبایی شناختی
۱۹۱	وابستگی شدید به اتومبیل
۱۹۳	محیط زیست
۱۹۷	کیفیت زندگی
۱۹۷	پژمردگی و زوال شهرهای درونی
۲۰۳	زمین و منابع طبیعی
۲۱۰	هزینه زیرساخت ها
۲۱۲	۲) پیامدهای اجتماعی
۲۱۲	۳) پیامدهای اقتصادی

۲۱۳	نتیجه گیری و راهکارها
-----	-----------------------

فصل پنجم: شاخص‌ها و مدل‌های سنجش پراکنده رویی

۲۱۹	شاخص‌ها و معیارهای اندازه‌گیری پراکنده رویی شهری
۲۳۷	ابعاد هشت گانه پراکنده رویی شهری
۲۴۴	شهر تک هسته‌ای
۲۴۵	مدل چند هسته‌ای
۲۵۱	دوازده ویژگی شاخص‌های ژئوفضایی پراکنده رویی
۲۵۲	الگوهای فضایی کاربری اراضی مرتبط با پراکنده رویی شهری
۲۵۲	۱- تراکم شهری
۲۵۳	۲- توسعه پرش قورباغه‌ای یا جهشی
۲۵۴	۳- کاربری اراضی مجزا شده
۲۵۵	۴- عدم مطابقت با برنامه ریزی منطقه‌ای
۲۵۶	۵- توسعه نواری و خطی به موازات بزرگراهها
۲۵۷	سنجش فضایی شبکه حمل و نقل
۲۵۷	۶- کارآمدی زیرساخت‌های جاده‌ای جدید
۲۵۸	۷- عدم دسترسی به شیوه‌های جایگزین حمل و نقل
۲۵۹	۸- عدم دسترسی به گره‌های اجتماع
۲۶۰	الگوهای فضایی اثرات محیطی رشد شهری
۲۶۰	۹- فقدان منابع بارش زمین
۲۶۱	۱۰- دست‌اندازی به فضاها با حساس و حفاظت شده
۲۶۲	۱۱- افزایش سطوح نفوذ ناپذیری
۲۶۳	۱۲- منحنی رشد شهری
۲۶۴	۵) سنجش پراکنده رویی شهری
	۵-۱) چه چیزی را مورد توجه قرار دهیم هنگامی که پراکنده رویی شهری را می‌سنجیم
۲۶۴	
۲۶۵	۵-۲) سنجش‌های چند رشته‌ای پراکنده رویی
۲۶۶	۵-۳) سنجش پراکنده رویی و اثرات آش
۲۶۷	۵-۴) نگرش چند فاکتوری به سنجش پراکنده رویی- شاخص پراکنده رویی
۲۶۷	اوینگ، پاندل و چن (۲۰۰۰):

فرانکل و همکاران (۲۰۰۵)	۲۶۸
تورنر و آلبرتی (۲۰۰۰)	۲۶۹
مدل های سنجش پراکنده رویی شهری	۲۷۰
مدل آنتروپی شانون	۲۷۱
درجه تجمع	۲۷۱
مدل هلدرن	۲۷۲
سنجش و آنالیز رشد و پراکنده رویی شهری	۲۷۶
۱- ماتریس های انتقال	۲۷۶
۲- متریک های فضایی	۲۷۷
۳- آمارهای فضایی	۲۸۳
انواع آمارهای فضایی	۲۸۴
خود همبستگی فضایی	۲۸۴
آماره خودهمبستگی فضایی کلاسیک	۲۸۵
ناهمگنی یا عدم تجانس فضایی	۲۸۶
لوپ فضایی	۲۸۷
برهم کنش فضایی	۲۸۸
مدل سازی و شبیه سازی	۲۸۸
آمارهای فضایی در آنالیز رشد شهری	۲۹۰
آمارهای فضایی در تقابل با متریک های فضایی	۲۹۱
منابع و مآخذ:	۲۹۳